

Ymateb ysgrifenedig gan Lywodraeth Cymru i adroddiad y Pwyllgor Llywodraeth Leol a Thai, sy'n dwyn y teitl Darparu Cartrefi i Ffoaduriaid o Wcráin

Hoffwn ddiolch i aelodau'r Pwyllgor Llywodraeth Leol a Thai am eu hadroddiad ynghylch Darparu Cartrefi i Ffoaduriaid o Wcráin yng Nghymru. Rydym ni, yn Llywodraeth Cymru, wedi ymrwmo i ddarparu cymorth parhaus i Wcreiniaid wrth iddynt ffoi o'u mamwlad a cheisio lloches yng Nghymru.

Roedd ein cyllideb, a basiwyd yn y Senedd yn ystod yr wythnos a ddechreuodd 6 Mawrth, yn nodi £40m o fuddsoddiad i gefnogi pobl o Wcráin sy'n ymgartrefu yng Nghymru yn ystod y flwyddyn ariannol hon. Ers i Lywodraeth y DU gyflwyno ei chyhoeddiad ym mis Rhagfyr i dorri'r cyllid y mae'n ei ddarparu i awdurdodau lleol, i lefelau sy'n llawer is na'r hyn sydd ei angen neu y gellid ei liniaru, rydym wedi gweithio'n agos ag awdurdodau lleol i sicrhau bod y cyllid sydd ar gael gan Lywodraeth Cymru yn cael yr effaith fwyaf bosibl. Cyhoeddais ein cynlluniau ar gyfer taliadau atodol i letywyr, cymorth ar gyfer llety symud ymlaen a chronfa cymorth dewisol ym mis Mawrth, ac rwy'n falch iawn bod yr argymhellion yn eich adroddiad yn cyd-fynd yn agos iawn â'r trefniadau hyn. Mae dyrannu'r cyllid hwn yn pwysleisio ein hymrwymiad parhaus, fel Cenedl Noddfa, i integreiddio'r rhai yr ydym eisoes wedi'u croesawu ac adsefydlu'r rhai sy'n dal i gyrraedd.

Nodir isod ymatebion manwl i argymhellion yr adroddiad:

Argymhelliad 1

Mae'r Pwyllgor yn argymell y canlynol:

Dylai Llywodraeth Cymru barhau â'i hymdrechion i ddarbwyllio Llywodraeth y DU i gynyddu'r taliad misol i letywyr i £500 neu, os nad yw hyn yn bosibl, ystyried ariannu taliadau pontio i letywyr yng Nghymru i sicrhau bod pawb yn cael taliad misol o £500.

Ymateb: Derbynn

Mae Llywodraeth y DU wedi parhau i ddatgan y bydd y taliadau misol i letywyr am y flwyddyn gyntaf y mae unigolyn o Wcráin wedi bod yn y DU yn aros yn £350, gan gynyddu i £500 yn unig ar ddechrau'r ail flwyddyn. Er i Weinidogion Cymru a'r Alban bwysu dro ar ôl tro i'r taliad godi, mae Llywodraeth y DU wedi bod yn gadarn ynghylch eu hymateb.

Rydym ni, yn Llywodraeth Cymru, yn cydnabod y rôl bwysig iawn y mae ein lletywyr wedi ei chwarae ac y byddant yn ei chwarae wrth gefnogi'r rheini sy'n ffoi o Wcráin drwy eu croesawu i'w cartrefi. O ystyried hynny, a'r argyfwng costau byw presennol, teimlwn ei bod yn hanfodol sicrhau tegwch o ran y taliadau ar gyfer y rheini sy'n rhoi llety yng Nghymru. Felly, mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi ymrwmo £2.5m o'n hamlen ariannol ar gyfer 2023-24 o dan gynllun Cartrefi i Wcráin i ariannu taliadau misol atodol o £150 i'r rhai a fyddai fel arall ond yn gymwys i gael £350 y mis. Bydd hyn yn sicrhau bod pob lletywr yn gymwys i gael £500 y mis, ni waeth pa mor hir y mae'r rhai sy'n aros yn eu llety wedi bod yn y DU. Os bydd awdurdod lleol yn penderfynu cynyddu'r taliadau diolch yn uwch na £500, cyfrifoldeb yr awdurdod lleol hwnnw yw ariannu unrhyw swm atodol ychwanegol o'u cyllideb. Mae'r cynnydd hwn yn cael ei hyrwyddo drwy ymgyrch gyfathrebu integredig i annog mwy o letywyr i gynnig llety.

Byddaf yn parhau i bwysu ar Lywodraeth y DU i roi gwybod am y trefniadau yn y tymor hwy ar gyfer taliadau i letywyr.

Goblygiadau ariannol: rydym wedi ymrwmo £2.5m o'n cyllideb £40m yn 2023-24 i dalu'r gost o godi taliadau diolch i letywyr i £500.

Argymhelliad 2

Mae'r Pwyllgor yn argymell y canlynol:

Dylai Llywodraeth Cymru roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Senedd fel mater o frys i egluro ei safbwynt o ran canolfannau croeso.

Ymateb: Derbynn

Bwriedir i'r llety cychwynnol sy'n cael ei ddarparu drwy ein cynllun uwch-noddwr fod yn llety dros dro yn unig i'r rhai sy'n ffoi o Wcráin, ac i'r llety hwnnw beidio â bod yn un am gyfnod amhenodol. Mae'n flaenoriaeth i gefnogi pobl sy'n cyrraedd o Wcráin i gael llety mwy hirdymor, fel eu bod yn gallu ymgartrefu ac integreiddio eu hunain yn llawn yn ein cymunedau. Mae Llywodraeth Cymru wedi gweithio'n agos ag awdurdodau lleol i gytuno ar strategaeth a chynllun i symud pobl allan o'r llety cychwynnol ar gyfer blwyddyn ariannol 2023-24, sy'n darparu ar gyfer anghenion dyfodiaid o Wcráin a'r cymunedau y maent yn byw ynddynt. Mae'r rhaglen i gau lletyau yn rhan o gynllun cydgyssylltiedig penodol sy'n cynnwys Llywodraeth Cymru, awdurdodau lleol, y trydydd sector a phartneriaid allweddol eraill i symud pobl ymlaen i lety mwy hirdymor. Mae'r cynllun hwnnw eisoes ar waith – mae 16 lleoliad wedi cau erbyn hyn, a'r mwyafrif o westeion o Wcráin yn y lleoliadau hynny'n symud i lety mwy hirdymor, gan gynnwys lleoliadau lletya, y sector rhentu preifat neu lety trosiannol. Yn y nifer fechan o achosion lle na ddigwyddodd hynny, cafodd y gwesteion Wcreiniaid hynny eu symud i lety cychwynnol amgen lle mae ymdrechion yn parhau i gefnogi pobl i symud i lety mwy hirdymor.

Ni fydd unrhyw westeion yn cael eu gadael heb lety yn sgil cau lleoliad llety cychwynnol ac ni fydd unrhyw un yn mynd yn ddigartref ac ar y stryd o ganlyniad i'n cynlluniau i leihau capasiti yn ein lleoliadau llety cychwynnol dan gynllun uwch-noddwr. Wrth inni gau lleoliadau, rydyn ni'n gweithio'n ddiwyd ag awdurdodau lleol a'u gwesteion i sicrhau bod cynigion amgen addas yn cael eu gwneud. Yn ogystal â'n dyraniad disgwylidig o grant Cymorth Tai Llywodraeth y DU gwerth £150m a gaiff ei ddefnyddio i gefnogi pobl sy'n cyrraedd o Wcráin, mae £2m o'n hamlen ariannol ar gyfer 2023-24 wedi ei glustnodi'n benodol i gefnogi awdurdodau lleol wrth symud Wcreiniaid ymlaen i lety mwy hirdymor.

Goblygiadau ariannol: nid oes goblygiadau ariannol ynghlwm wrth roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Senedd.

Argymhelliad 3

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol:

Dylai Llywodraeth Cymru roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Senedd am ei bwriad o ran defnyddio llety modiwlaid i ddarparu cartrefi i bobl o Wcráin. Dylai hyn gynnwys manylion am ddisgwyliadau Llywodraeth Cymru ar gyfer awdurdodau lleol o ran datblygu llety o'r fath, ac am y cyllid sydd ar gael iddynt, a'i bwriad yn y tymor hwy o ran ei ddefnyddio.

Ymateb: Derbynn

Sefydlwyd y Rhaglen Gyfalaf Llety Trosiannol ym mis Gorffennaf mewn ymateb i bwysau tai ehangach i helpu i gyflwyno rhagor o lety mwy hirdymor o ansawdd da yn ddi-oed. Ym mlwyddyn ariannol 2022-23 mae hyd at £76.5m wedi ei roi i awdurdodau lleol a landlordiaid cymdeithasol cofrestredig i helpu pawb sydd mewn angen o ran tai, gan gynnwys Wcreiniaid. Mae'r mathau o brosiectau sy'n cael eu cefnogi gan y cyllid hwn yn cynnwys gwneud eiddo gwag yn addas i'w ddefnyddio, ailfodelu ac addasiadau, caffaeliadau, a defnyddio llety modiwlaid ar sail defnydd yn y cyfamser. Yr awdurdodau lleol a'r landlordiaid cymdeithasol cofrestredig sy'n penderfynu pa brosiectau y maent yn eu cyflwyno ar gyfer y cyllid, a sut mae'r llety trosiannol hwnnw wedyn yn cael ei ddefnyddio ar sail eu hanghenion a'u hamgylchiadau lleol. Rhaid i brosiectau sy'n cael eu hariannu drwy'r Rhaglen Gyfalaf Llety Trosiannol fodloni'r safonau gofynnol a nodir yn fframwaith safonau'r Rhaglen Gyfalaf Llety Trosiannol – a bwriedir i'r rheini sicrhau dull hyblyg ac ymatebol o gyflwyno llety o ansawdd da yn gyflym.

O ran llety modiwlaidd, mae Llywodraeth Cymru yn defnyddio rhwydweithiau sydd wedi hen ennill eu plwyf i hwyluso rhannu arferion gorau ynghylch adeiladau modiwlaidd ar gyfer llety trosiannol, megis y Tai Arloesol – Cymuned Ymarfer sy'n cyfarfod bob deufis i rannu'r hyn a ddysgir ac arferion gorau o gynlluniau a ariennir o dan y Rhaglen Tai Arloesol. Yn ogystal, byddwn yn parhau i annog cydweithio a dysgu drwy ein cyfarfodydd rheolaidd ar arweinyddiaeth tai Cymru a chyfarfodydd ar y cyd â Landlordiaid Cymdeithasol yng Nghymru.

Goblygiadau ariannol: nid oes goblygiadau ariannol ynghlwm wrth roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Senedd.

Argymhelliad 4

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol:

Dylai Llywodraeth Cymru ddatblygu cynllun hirdymor i sicrhau bod digon o lety symud ymlaen addas ar gael i bobl o Wcráin.

Ymateb: Derbynn

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwmo i gynorthwyo awdurdodau lleol yn eu hymdrechion i gefnogi pobl sy'n cyrraedd o Wcráin i symud ymlaen o lety cychwynnol i lety mwy hirdymor.

Ym mis Mai 2022 cytunodd pob awdurdod lleol a Llywodraeth Cymru ar [Cartrefi i Wcráin: Fframwaith ar gyfer Llety](#). Roedd hwn yn nodi sut y byddai Wcreiniaid sy'n cyrraedd trwy lwybr uwch-noddwr Llywodraeth Cymru ac sy'n cael eu lletya mewn llety cychwynnol yn cael eu gwasgaru ledled Cymru. Yn unol â'r fframwaith cytunodd pob awdurdod lleol ar gyfran o'r boblogaeth o Wcreiniaid sy'n cyrraedd o dan y llwybr uwch-noddwr y byddent yn ei chefnogi i gael llety mwy hirdymor fel rhan o'n dull 'Tîm Cymru'. Roedd y trefniant yn cydnabod dosbarthiad anghyson y llety cychwynnol ledled Cymru ac yn rhoi sicrwydd i'r awdurdodau lleol sy'n cefnogi lleoliadau llety cychwynnol yn eu hardal leol na fyddent yn gyfrifol am lety mwy hirdymor pob Wcreiniad sy'n cyrraedd drwy'r llwybr uwch-noddwr ac mewn llety cychwynnol. Mae ein cynllun symud ymlaen o lety cychwynnol wedi ei ddatblygu mewn partneriaeth rhwng Llywodraeth Cymru ac awdurdodau lleol. Mae'r cynllun yn blaenoriaethu symud ymlaen ond yn sensitif i'r pwysau tai ehangach ar draws awdurdodau lleol, ac yn helpu i sicrhau bod pobl yn cael eu dosbarthu'n deg ar draws pob awdurdod lleol wrth gau lleoliadau llety cychwynnol. Mae'r gyfran o'r boblogaeth sy'n cael ei rhannu rhwng yr awdurdodau lleol newydd gael ei diweddarau i adlewyrchu pwysau tai ehangach – ac mae'n cael ei chadarnhau ar hyn o bryd gan awdurdodau lleol unigol.

Fel rhan o'r ymdrech hon, mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi ymrwmo £2m o amlen ariannol Cartrefi i Wcráin 2023-24 i dargedu cymorth penodol ar gyfer llety symud ymlaen yng Nghymru. Bydd £1.5m o'r gronfa honno'n cael ei ddisbarthu i awdurdodau lleol yn seiliedig ar fodel rhannu'r boblogaeth y cytunwyd arno, a bydd gan awdurdodau lleol ddisgresiwn i benderfynu ar y ffordd orau i'w defnyddio i gefnogi symud ymlaen, yn dibynnu ar amgylchiadau lleol. Er enghraifft, gallai awdurdod lleol benderfynu defnyddio'r cyllid i helpu Wcreiniaid sy'n cyrraedd i gael llety yn y sector rhentu preifat drwy dalu'r bond cychwynnol a'r rhent ar gyfer y mis(oedd) cyntaf. Bydd y £500k sy'n weddill o'r gyllideb hon yn cael ei gadw yn ganolog i ddarparu cymorth symud ymlaen ar lefel genedlaethol i aelwydydd mwy cymhleth, er enghraifft i deuluoedd mwy lle gall yr opsiynau ar gyfer llety mwy hirdymor fod yn fwy cyfyngedig.

Gan gydnabod y pwysau tai ehangach a'r angen i gefnogi pobl i symud ymlaen o lety dros dro i lety mwy sefydlog, sefydlodd y Gweinidog Newid Hinsawdd y Rhaglen Gyfalaf Llety Trosiannol ym mis Gorffennaf. Nod y Rhaglen honno yw cefnogi awdurdodau lleol a landlordiaid cymdeithasol cofrestredig i ddarparu llety mwy hirdymor o ansawdd da yn ddi-oed i gefnogi pawb sydd mewn angen o ran tai – gan gynnwys Wcreiniaid. Ym mlwyddyn ariannol 2022-23 mae hyd at £76.5 miliwn o gyllid wedi ei glustnodi, a fydd yn sicrhau bod mwy na 1300 o gartrefi ychwanegol yn cael eu darparu o fewn y 18 mis nesaf.

Yn ychwanegol at hynny, ymhlith y ffyrdd y bydd y £40m yn cael ei wario mae £2.5m wedi'i neilltuo i ganiatáu i awdurdodau lleol gynyddu'r taliadau 'diolch' i bobl yng Nghymru sy'n lletya gwesteion o Wcráin – sef i fyny o'r £350 presennol i £500 y mis. Yn ddiweddar, rydym wedi lansio ymgyrch gyfathrebu genedlaethol newydd i annog lletywyr newydd i gynnig llety i westeion.

Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i weithio'n agos ag awdurdodau lleol i fynd i'r afael â'r materion integreiddio sy'n cyd-fynd ag ymgartrefu mewn llety hirdymor.

Goblygiadau ariannol: mae ein cynllun hirdymor wedi ei ddatblygu ac mae modd talu'r costau sy'n gysylltiedig â hyn o fewn y gyllideb o £40m a ddyrannwyd ar gyfer 2023-24 fel y nodir uchod.

Argymhelliad 5

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol:

Dylai Llywodraeth Cymru ystyried a ellid defnyddio rhywfaint o'r £40 miliwn y mae wedi'i dyrannu yn ei chyllideb ar gyfer 2023-24 i helpu awdurdodau lleol i barhau i ddarparu gwasanaethau i'r rhai sy'n ffoi rhag y rhyfel yn Wcráin i dalu'r gwahaniaeth yn y tariff integreiddio.

Ymateb: Derbyn

Mae'r gostyngiad yn y tariff integreiddio o £10,500 i £5,900 yn sylweddol, ac yn absenoldeb tariffau integreiddio ac addysg ar gyfer blwyddyn 2 ni allwn roi'r un lefel o gyllid i awdurdodau lleol o'n hadnoddau ein hunain, am na fydd ein hadnoddau, gwaetha'r modd, yn ymestyn mor bell â hynny. Yn lle tariff blwyddyn 2, rydym yn disgwyl cael cyfran o grant Cymorth Tai Llywodraeth y DU sydd gwerth £150 miliwn. Er y bydd y gyfran honno'n darparu ychydig o gymorth i bontio'r bwch hwn, bydd yn dal i fod yn llawer llai na'r hyn y byddai awdurdodau lleol wedi'i gael fel arall petai Llywodraeth y DU wedi parhau i ddarparu tariffau ar gyfer blwyddyn 2, yn unol â chynlluniau eraill i ffoaduriaid ac ar gyfer adsefydlu.

Serch hynny, er bod Llywodraeth y DU wedi torri'r cyllid hanfodol sydd ei angen ar awdurdodau lleol i lefelau llawer is na'r hyn y gellir ei liniaru, rydym yn parhau'n benderfynol o gefnogi cynghorau i helpu pawb sydd angen cartref yng Nghymru. Rydym wedi ymrwymo i gynorthwyo awdurdodau lleol i ddarparu gwasanaethau i'r rheini sy'n ffoi rhag y rhyfel yn Wcráin, ac er y bydd y rhan fwyaf o gyllideb £40m dan gynllun Cartrefi Wcráin yn cael ei dyrannu i ddarparu llety cychwynnol, bydd y rhan fwyaf o'r gweddill yn cael ei ddyrannu'n uniongyrchol i awdurdodau lleol er mwyn eu galluogi i roi cymorth lle mae ei angen fwyaf yn eu hardal.

Felly, rydym wedi gwneud y penderfyniad i ddefnyddio elfennau o gyllideb ein cynllun Cartrefi i Wcráin i ddarparu cymorth wedi'i dargedu, sef lle mae awdurdodau lleol wedi nodi y byddai colli cyllid y tariff yn eu taro'n fwyaf sylweddol a bod angen cymorth pellach. Yn ogystal â darparu cyllid atodol i letywyr a chymorth i symud ymlaen, mae cronfa ddewisol o £1.95m wedi'i chlustnodi i ddarparu cymorth wedi'i dargedu i awdurdodau lleol, i'w helpu i fynd i'r afael â materion integreiddio ac i bontio rhywfaint o'r bwch y mae'r gostyngiad yn y tariff integreiddio wedi'i adael. Fe fydd yr arian hwn yn cael ei ddefnyddio i ddarparu cyllid yn uniongyrchol i gynghorau trwy ddau randaliad o £800k yr un, a fydd yn cael ei ddsbarthu ar draws y 22 awdurdod lleol yn seiliedig ar nifer yr Wcreiniaid ym mhob un awdurdod lleol. Bydd £100k arall o'r gyllideb yn cael ei ddefnyddio i ymestyn y cynllun trafndiaeth, sef Tocyn Croeso. Bydd y £250k arall yn cael ei ddal yn ôl, gan roi cyfle i awdurdodau lleol gyflwyno pwysau penodol sydd angen cyllid, er mwyn ateb galw lleol.

Goblygiadau ariannol: rydym eisoes wedi bwriadu darparu cymorth ychwanegol i awdurdodau lleol a gellir talu am y cymorth hwnnw drwy ein cyllideb o £40m yn 2023-24 fel y nodir uchod.

Argymhelliad 6

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol:

Dylai Llywodraeth Cymru roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Senedd am ei thrafodaethau â Llywodraeth y DU ar gael eglurder ynghylch faint o'r £150 miliwn o gyllid newydd ar gyfer 2023-24 a fydd ar gael i Gymru. Dylai'r diweddariad gynnwys gwybodaeth am sut y bydd y cyllid yn cael ei ddyrannu.

Ymateb: Derbyn

Mae'r pot newydd o gyllid £150m, neu'r Gronfa Atal Digartrefedd, yn cael ei darparu fel dewis arall yn lle tariff blwyddyn 2 Cartrefi i Wcráin, er nad yw'n agos at ddisodli'r refeniw a gollwyd ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus Cymru. Mae'r ffordd y bydd y gronfa hon yn cael ei dosbarthu, ac unrhyw amodau sydd ynghlwm wrth yr arian hwn, wedi eu trafod yn gyson gan uwch swyddogion ac mewn Cyfarfodydd Gweinidogol Tairochrog rheolaidd â Llywodraeth y DU a Gweinidogion arweiniol Llywodraeth yr Alban. Rwyf wedi ysgrifennu at Weinidog Llywodraeth yr Alban ac ar wahân at Arweinydd Adran Tai Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, ac at Ysgrifennydd Gwladol Adran Ffyniant Bro a Chymunedau i geisio cael eglurder ar y disgownt cwantwm ac unrhyw amodau sy'n gysylltiedig â'r cyllid. Rwyf bellach wedi cwrdd â Gweinidog Llywodraeth y DU ac mae dyraniad dangosol wedi'i nodi sy'n cyd-fynd â disgwyliadau mewnol a oedd wedi'u seilio ar ddata a gyhoeddwyd am ddyfodiaid o Wcráin dan gynllun Cartrefi i Wcráin, a rhaniad cenedlaethol o'r gronfa. Unwaith y bydd dyraniad Cymru o'r gronfa hon wedi'i chytuno'n ffurfiol, byddwn yn gweithio'n agos ag awdurdodau lleol i sicrhau bod y cyllid hwn yn helpu awdurdodau lleol i ddiwallu eu cyfran o'r boblogaeth. Wrth i wybodaeth newydd ddod i law am y dyraniad hwn, bydd y Senedd yn cael ei diweddarau.

Goblygiadau ariannol: nid oes goblygiadau ariannol ynghlwm wrth roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Senedd.